

Betekenis van de Ambrosia-schimmel voor de ontwikkeling van *Xyleborus compactus* Eichh., de zwarte takkenboorder van koffie (Coleoptera, Scolytidae)

door

L. BRADER

(Laboratorium voor Entomologie, Wageningen)

Xyleborus compactus Eichh. behoort tot de groep van de Ambrosia-kevers. Deze boren gangen in het xyleem van takken of twijgen. Op de gangwand groeit een schimmel (de „Ambrosia”), die als voedsel dient voor de moederkever en haar nageslacht. De schimmel wordt door de jonge wijfjes vanuit de moedergang in de nieuwe gang gebracht.

Tijdens de constructie van een gang staakt het ♀ na gemiddeld 15 uur haar booractiviteit gedurende een periode van 30 uur. Deze periode is te beschouwen als een rusttijd, waarin het ♀ wacht op de ontwikkeling van de Ambrosia. Als de schimmel niet gaat groeien, verlaat het ♀ na enkele dagen de door haar begonnen gang.

Het is gebleken, dat de aard van het substraat waarin de gang gevestigd wordt, bepalend is voor het aantal eieren, dat het ♀ legt. Proeven, waarbij de groei van de Ambrosia werd bevorderd of geremd, toonden aan, dat de reproductiecapaciteit van het ♀ in hoge mate wordt bepaald door de intensiteit van de groei van deze schimmel. De invloed van de tak op het aantal nakomelingen per ♀ moet dan ook geacht worden werkzaam te zijn via een beïnvloeding van de groei van de Ambrosia.

Aangezien de Ambrosia, na gedeeltelijk door de eerstuitkomende larven opgegeten te zijn, slechts weinig hergroeit, is er voor de later uitkomende larven vaak niet voldoende voedsel beschikbaar. Dit uit zich in een langere ontwikkelingsduur en in kleinere afmetingen van de uit deze larven ontstane kevers. Dit verschil kan zodanig zijn, dat de eerstuitkomende kevers 550 γ wegen, terwijl het gewicht van de laatstuitkomende kevers slechts 230 γ bedraagt.

Summary

Discussion of the effect of the Ambrosia-fungus on the development of the Scolytid *Xyleborus compactus*, living in the branches or twigs of the coffee tree.

Heliophobus reticulata Goeze (Lep., Noctuidae). Volgens Cat.-LEMPKE verspreid op zandgronden en in bosachtige streken. Als vindplaats wordt ook Amsterdam genoemd, met de opmerking „spoordijken”. Vermoed wordt, dat de soort zich langs de spoordijken zou hebben voortgeplant tot bij Amsterdam. In 1963 ving ik echter voor het eerst verschillende exemplaren in het Amsterdamse Bos.

Als voedselplanten van de rups worden genoemd Zeepkruid (*Saponaria officinalis* L.), Blaassilene (*Silene cucubalus* Wib.), *Dianthus* spec. en Varkensgras (*Polygonum aviculare* L.), welke laatste in elk geval in het Amsterdamse Bos voorkomt.

M. P. PEERDEMAN, Westlandgracht 175 II, Amsterdam-Overtoomse Veld.